

Parat dhe tatimi

[Konto / qarkullimi i pagesave](#)

[Tatimet](#)

[Borxhet](#)

[Të jetosh me pak para](#)

Konto / qarkullimi i pagesave

Kush fiton para dhe duhet t`i paguaj faturat, i nevojitet një konto në bankë apo në post. Për blerje janë debit- apo kreditkartat shumë të përhapura.

Konto

Në Zvicër ka pothuajse secilia banore apo banorë një konto. Të punësuarve ju paguhet rroga sipas rregullit në konto. Shumë banka dhe posta ofrojnë konto private. Hapja e një kontoje është normalisht pa para. Mirëpo pastaj ka taksa të ndryshme. Ngase taksat, cinsi dhe pagesat sipas ofertuesit ndryshueshëm janë të larta, e vlen të krahasohen. Për me hap një konto i nevojitet njeriut patjetër në çdo rast pasaporta apo letërnjoftimi.

Debitkartat / kreditkartat

Kush zotëron një konto, e merr sipas rregullit një kreditkartë për me tërheq para. Këto janë të vlefshme vetëm në bankën e vet. Mirëpo bankat apo posta ofrojnë edhe debitkartat (p.sh. Maestro), me të cilat njeriu mundet me tërheq para në të gjithë bankomatat dhe të paguaj në shumicën e shitoreve. Këto karta mund të përdoren edhe jashtë vendit. Sipas kartës ka taksa të ndryshme. Kreditkartat munden të porositën te ofertuesit e ndryshëm. Shërbimet dhe taksat janë shumë të ndryshme, krahasimi ia vlen. Pagesa me Debit-apo kreditkartë është në ndërkohë shumë e përhapur.

Pagesa e faturave

Faturat sipas rregullit dërgohen për tu paguar përmes postës me një fletëpagesë. Ka tri mundësi për t'i paguar:

- E- Banking: Pagesa përmes internetit është shumë e përhapur dhe e sigurt.
- Në sportel: Me fletëpagesë mundet njeriu me para të gatshme të paguaj në post. Kush ka një konto në post, mundet prej konto direkt të paguaj. Klientet dhe klientët e bankës mundën në sportel të bëjnë pagesat.
- Përmes postës: Për tu bërë pagesat mundën të dërgohen edhe me letër në bankë apo në post. Informacione më të përafërta ju ofrojnë banka apo posta. Mundësit për pagesë për faturat e përsëritëshme:
- Zbritja dhe bërja e pagesave (LSV) është e rahatshme, me këtë ndodh pagesa e faturave automatikisht nga kontoja. Informacione për këtë japin dërguesit e faturave apo banka/posta.
- Nëse shuma për pagesë në faturë është gjithnjë e njëjtë (p.sh. qiraja), mundet njeriu në bank apo post ta bëjë një marrëveshje në vazhdimësi për pagesë (Dauerauftrag).

Faturat janë gjithmonë me një kohë të caktuar për pagesë. Nëse nuk ju pëmbahemi kësaj kohe, si pasoj mund të ketë: Një regjistrim në zyrën e përmbauesit për borxhe.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-baselland.ch/sq/parat-dhe-tatimi/konto--qarkullimi-i-pagesave

Tatimet

Tatimet në Zvicër janë të varura nga vendbanimi. Tatimet më të rëndësishme për personat privat janë të ardhurat, pasuria dhe tatimi në vlerën e shtuar.

Sistemi tatimor

Në Zvicër merr shteti, kantonet, komunat dhe kishat e vendit tatim. Njeriu e dallon tatimin direkt dhe indirekt. Tatimet më të rëndësishme direkte janë nga të ardhurat dhe tatimi për pasuri, këto duhet direkt nga personi që ka detyrim tatimor t`i paguaj. Tatimet indirekte ndër të tjera janë, tatimi mbi vlerën e shtuar, tatimi për duhan apo tatimi për naftë. Këto tatime janë në çmimin e mallërave të dhëna. Meqë për shumë tatime kantonet dhe komunat kanë përgjegjësin, ekzistojnë në tatim direkt në mes vendbanimeve dallime të mëdha. Bashkëshortët tatimohen s`bashku.

Tatimi burimor

Të ardhurëve të ri prej jashtëvendit ju ndalet tatimi burimor direkt prej rrogës (tatimi burimor, Quellensteuer). Lajmërimin e bënë për punëmarrësit, punëdhënësi.

- Tatimi është i varuar nga të ardhurat, prej gjendjes familjare (i pa martuar, i martuar, i ndarë) dhe numrit të fëmijëve. Ndryshimet duhet njeriu menjëherë t`i lajmëroj.
- Prej tatimit burimor ka ndalesa të ndryshme shtesë të mundshme, p.sh. për depozitim në shtyllën 3., cinsi për borgje, shpenzimet për sëmundje etj..
- Kush ka pasuri, duhet me paraqitë dhe për këtë të paguaj tatim veçmas.
- Nga të ardhurat prej 120`000 frangave në vit duhet të bëhet një sqarim për tatim (tatim vjetor i rregullt).
- Kush është i martuar me një bashkëshorte apo një bashkëshort me një pasaportë zvicerane apo me vend qëndrim C, duhet duhet poashtu ta plotësoj dhe të paraqesë tatimin (tatim vjetor i rregullt).

Administrata tatimore kantonale, jep informacione të tjera për tatimin burimor.

Administrata tatimore kantonale ose administratat tatimore ndihmojn tutje te pyetjet për tatimin mbi pasurinë.

Tatimet e rregullta

Personat me pasaportë zvicerane apo me vend qëndrim C tatimohen mbi të ardhurat vjetore (ordentliche Besteuerung). Atyre nuk ju ndalet tatimi prej rrogës. Ata duhet t`i plotësojnë fletët për paraqitje të tatimit (Steuererklärung) dhe tatimin ta paguajnë me faturë. Në kantonin Basel-Landschaft, taksat për vitin aktual llogariten në mënyrë të përkohshme paraprakisht (Vorausrechnung). Vlerësimi bëhet vetëm pasi të jetë dorëzuar deklarata tatimore.. Plotësimi i fletëve për paraqitje të tatimit dhe për zviceranet dhe zviceranët është kompleks. Është e këshillueshme që për herën e parë të kërkohet ndihmë. Vendi specifik i dorëzimit (komuna e vendbanimit ose administrata tatimore kantonale) është e shtypur në pjesën e përparme të deklaratës tatimore.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-baselland.ch/sq/parat-dhe-tatimi/tatimet

Borxhet

Kur njeriu nuk i paguan faturat rregullisht, mundet me pas konsequenca serioze. Te problemet me financa ofrojnë mbështetje qendrat këshilluese për borgje.

Vërejtjet dhe mbledhja e borxhit

Kush nuk e paguan një faturë me kohë, e merr në rastin normal një vërejtje të parë dhe të dytë (Mahnung). Kreditorët e kanë mundësin në çdo kohë, të bëjnë në Zyrën e Përmbaruesit një paraqitje për mbledhje të borxhit.(Betreibung). Në këtë rast merr borxhlikja apo borxhliu një urdhër për pagesë nga zyra përgjegjëse e përmbaruesit për borxhlinjë (Betreibungsamt). Me këtë shtohen taksat. Kush është i mendimit, se nuk është e drejtë mbledhja e borxhit ndaj tij, mundet me një person për drejtësi (Rechtsvorschlag) të mbrohet te zyra e përmbaruesit për mbledhjen e borxhit. Kujdes: Kjo zyre mundet me bërë sekuestrimin e rrogës apo të gjërave me vlerë. Përveç kësaj borxhet regjistrohen në regjistrin për borxhe (Betreibungsregister)(edhe kur njeriu në fund ka paguar). Kjo mundet ndër të tjera të paraqes problem gjatë kërkimit të një banese.

Borxhet

Kush ka brengë apo borxhe, mundet me u drejtue në zyrën për këshillime për borxhe (Schuldenberatungsstelle). Aty merr njeriu mbështetje. Ekspertët shikojnë s` bashku me kërkuesin për këshillim situatën dhe kërkojnë një zgjidhje. Organizata Caritas ofron një këshillim anonim përmes telefonit: "SOS-Schulden" Beratungs-Hotline, Telefon 0800 708 708 (falas). Sipas nevojës do të dërgohet njeriu në një zyrë tjetër. Ndihmë në internet dhe informacione të dobishme merr njeriu në faqen e internetit Schuldenberatung Basel-Landschaft në shumë gjuhë për këshillim për borxhe.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-baselland.ch/sq/parat-dhe-tatimi/borxhet

Të jetosh me pak para

Jeta në Zvicër është relativisht e shtrenjtë. Për këtë e vlen që artikuj të caktuar të blehen të përdorur. Kush nuk ka para të mjaftueshme mund të blejë lirë në shitore speciale.

Artikujt e përdorur

Në Zvicër ka shumë shtëpi me mall të përdorur (Brockenhäuser). Aty munden të blehen artikujt e përdorur shumë lirë. Në tregje speciale ofrojnë edhe personat privat gjëra të përdorura. Shembuj janë tregjet me gjëra të përdorura, treg teshash, treg gjërash për skijim etj. edhe portalet në internet janë për blerje dhe shitje për artikujt e përdorur shumë të pëlqyer.

Sporti / Kultura / Arsimimi

Me Kulturlegi- Letërnjoftim kanë njerëzit me pak para, lirim për sport-kultur- dhe veprimtari arsimore. Për këtë letërnjoftim mund të bëhet kërkesa në Caritas. Caritasi informohet dhe vërteton. A ka njeriu të drejtë të ketë Kulturlegi.

Tregu i Caritasit

Njerëzit me pak para munden të blejnë në shitoret e Caritasit (Caritas Markt) gjëra ushqimore dhe produkte për nevoja ditore me një çmim shumë të ulët. Për këtë i nevojitet njeriut një kartë speciale e që kërkesa duhet të bëhet në Caritas. Caritas do të japë informacion dhe do të kontrollojë nëse keni të drejtë për kartën. Në rajon ka një dyqan në Bazel. Ekziston një shërbim i ofrimit të tregut Caritas në Basel-Landschaft.

Mbështetja shtetërore

Kush ka para jo të mjaftueshme për të jetuar, ka në shumë raste të drejtën për mbështetje nga shteti. Kështu mundet p.sh. të aplikohet për të pasur zbritje në shumën e sigurimeve shëndetësore apo bursat për arsimim. Në situata të caktura jetësore merr njeriu para nga sigurimet sociale apo ndihmë sociale.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-baselland.ch/sq/parat-dhe-tatimi/te-jetosh-me-pak-para